

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Vammaisuus, pääsymaksu, syrjintäoletta

Diaarinumero: 5xx/2018

Antopäivä: xx.xx.2019

Hakija oli aikonut vierailla perheineen vastaajayhtiön puuha- ja eläinpuistossa. Hakijan lapsella, A:lla (s. 2012), on diagnosoitu määrittämätön älyllinen kehitysvamma ja lapsuusiän autismi. Hakija oli tiedustellut käyntiä ennen vastaajalta, pääsisikö hän yhdessä A:n kanssa tämän avustajana maksutta sisään puuhapuistoon. Yrityksestä oli vastattu hänelle, että puuhapuistoon pääsevät maksutta sisään vain asiakkaaseen työsuhteessa oleva henkilökohtainen avustaja ja pyörätuolia käyttävän asiakkaan avustaja. Hakija pyysi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa toteamaan, että vastaaja oli menetellyt asiassa syrjinnän kiellon vastaisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei saadun selvityksen valossa ollut perusteltua aihetta olettaa, että A:n oikeus saada vastaajan puuha- ja eläinpuiston palveluja yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa olisi edellyttänyt maksuttoman sisäänpääsyn myöntämistä hakijalle tai muitakaan kohtuullisia mukautuksia. Selvityksestä ei myöskään ilmennyt, että A olisi vierailut kyseisessä puistossa ja että hakija olisi tällöin maksanut sisäänpääsymaksun, jonka hän on kokenut syrjiväksi. Koska asiassa ei ollut syntynyt syrjintäoletta, lautakunta hylkäsi hakemuksen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n 1 momentin mukaan ketään ei saa syrjiä muun muassa vammaisuuden perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Pykälän 2 momentin mukaan välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi kyseisessä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epäminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoritua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Asian arviointi

Onko asiassa kyse kohtuullisten mukautusten epäämisestä?

Hakija on tiedustellut vastaajalta Facebook Messengerin kautta, pääsisikö hän ”erityislapsensa” avustajana ja omaishoitajana ilmaiseksi sisään puuha- ja eläinpuistoon. Hän on todennut viestissään, että hänen lapsensa tarvitsee saattajan vierailukseen puistossa. Asiassa tulee ensin arvioitavaksi, onko esille tulleiden seikkojen valossa perusteltua aihetta olettaa, että A olisi tarvinnut yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kohtuullisia mukautuksia asioidakseen puuha- ja eläinpuistossa.

Yhdenvertaisuuslain esitöistä käy ilmi, että pelkkä väite tai epäily syrjinnän kiellon rikkomisesta ei riitä syrjintäolettaman syntymiseen. Täyttä näyttöä syrjinnästä ei kuitenkaan edellytetä, vaan riittävää on, että asiaa käsittelevälle toimivaltaiselle viranomaiselle syntyy esille tulleiden seikkojen valossa perustellusti olettaa syrjinnän kiellon vastaisesta menettelystä. Jos asiaa käsiteltäessä on esitetty riittävästi sellaista selvitystä, jonka perusteella voidaan olettaa syrjinnän kieltoa rikotun, olisi vastapuolen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu. (HE 19/2014 vp, s. 93)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on ratkaisukäytännössään katsonut, ettei VR-Yhtymä Oy:n tarjoamassa maksuttomassa saattajalipussa ole kysymys yksittäistapauksellisesta, vammaisen henkilön esittämään pyyntöön perustuvasta kohtuullisesta mukautuksesta, vaan yhtiön tarjoamasta maksuttomasta lisäpalvelusta, johon sillä ei ollut velvollisuutta (YVTltk 2x/2015, xx.xx.2016; YVTltk 2xx/2017, xx.xx.2017). Käsillä olevassa asiassa hakija on kuitenkin pyytänyt maksutonta sisäänpääsyä yksittäistapauksellisena, A:n vammaisuuteen perustuvana järjestelyinä.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan toimenpide on kohtuullisena mukautuksena ”tarvittava” esimerkiksi silloin, kun jokin palvelu ei ole vammaisen ihmisen saatavilla muihin henkilöihin verrattuna vastaavalla tavalla ilman mukautusta. Yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palvelujen saamisella yhdenvertaisesti muiden kanssa tarkoitetaan sitä, että vammaisilla ihmisillä tulee tosiasiallisesti olla mahdollisuus saada tavara tai palvelu muihin nähden yhdenvertaisin ehdoin. (HE 19/2014 vp, s. 79-81)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo saadun selvityksen perusteella, että A on vammaisyleissopimuksessa ja yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu vammaisen henkilö. Saadun selvityksen valossa ei ole kuitenkaan perusteltua aihetta olettaa, että hänen oikeutensa saada vastaajayhtiön puuha- ja eläinpuiston palveluja yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa olisi edellyttänyt maksuttoman sisäänpääsyn myöntämistä hakijalle tai muitakaan yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuja, yksittäistapauksellisia järjestelyjä. Asiassa ei näin ollen ole syntynyt kohtuullisten mukautusten epäämistä koskevaa syrjintäolettamaa.

Onko asiassa kyse muusta yhdenvertaisuuslaissa kielletystä syrjinnästä?

Hakemuksen mukaan hakija perheineen on ollut aikeissa vierailla vastaajan puuha- ja eläinpuistossa. Selvityksestä ei ilmene, että perhe olisi kuitenkaan vierailut kyseisessä puistossa ja että hakija olisi tällöin maksanut sisäänpääsymaksun, jonka hän on kokenut syrjiväksi. Tällaista ei ilmene myöskään muusta asiassa saadusta selvityksestä.

Edellä todetun perusteella yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei asiassa ole esitetty sellaista yhdenvertaisuuslain 28 §:ssä tarkoitettua selvitystä, jonka perusteella lautakunta voisi olettaa syrjinnän kieltoa rikotun.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 8 §:n 1 ja 2 momentti, 15 §:n 1 momentti ja 28 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Merja Heikkonen, Katja Leppänen, Husein Muhammed ja Liisa Nieminen. Esittelijä Hanna Kiiskinen.